The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును

సంవత్సర చందారూ ౭
అర్థ సం॥ ,, ౩-౧౨-౦
విడిప్రతిక ౦-౧-౪

3342 హైదరాబాదు దక్కన్
Golconda Patrika. Hyderabad, Dn.

ఒకవారము తరువాత పాత్రికప్రతి కోరిన వారలకు పంపబడదు.

సంపుటము ౭ | శా. శ. ౧౮౫౪ అంగీరసనామ సం॥ర ఆశ్వీజ శు॥ ౧౩ బుధవారము 12-10-32 | సంచిక ౪౪

జాతిసమితి

శాంతిసాధన దుర్వినియోగము తన్నివారణోపాయము

నేనిప్పుడు ఉపన్యసింప దలచిన విషయము అతివిపులమైనది కాబట్టి జాతిసమితిని గురించి కొన్నివిషయములను మాత్రమే ప్రస్తావించి ముగింపవలసియున్నది

ప్రస్తావన

మొట్టమొదట నేనొక సంగతిని మీకు తెలియ బరచవలసియున్నది. నాకు జాతిసమితి యెడల ద్వేషములేదు. పశ్చాత్తాపము చెందిన ప్రపంచము హృదయ శుద్ధికై చేసిన ప్రథమ ప్రయత్నము యొక్క ఫలమే యీ సమితియని నేను తలచుచున్న. అదియే నానాజాతులలో పరస్పర ప్రేమను సుస్థిర శాంతిని, నెలకొల్పుటకై ప్రపంచమున కొక యంత్రమును సృష్టించి యిచ్చుటకు ప్రథమ ప్రయత్నము ఆ యంత్రమును సరిగా నంకనిచ్చినయెడల అది యెంతమేలు నయినను సమకూర్పగలదు సత్పురుషులు ఆ యంత్రమును నడిపినట్లయిన, చిమశాంతులు తప్పక వర్ధిల్లగలవు

నేను జాతిసమితిని విమర్శింప బూనకొన్నను నాకు దానియెడల ద్వేషభావముండి కాదు. ఏ మహాశయులు ప్రపంచమునందు శాంత్యనరక్తుల ను వృద్ధిపొందించుటకు చేసిన యేర్పాటులనుగూర్చి నిరాసభావముతో యేమియు చెప్పజాలను ఒకవేళ మనము విమర్శ గావించినను మనయభిప్రాయము ఆ యంత్రమును చక్కగా నడిపించి, అది యెందుకొరకు స్థాపితమైనదో ఆ యుద్దేశ్యములు సఫలము లగునటుల యంత్రమును బాగుచేయుటయే.

మనుష్యుని యుద్ధాభిలాష

ఇప్పుడు నేను జాతిసమితి స్థాపనకుపూర్వము యూరోపు చరిత్రమును వివరించెదను. ప్రపంచప్రారంభమునుండియు మనము యుద్ధముల నెరుగుదుము. మనుష్యునికి — వ్యక్తిగమైనను, సంఘముగనున్నను — పోరునందలి యభిలాష ప్రకృతి సిద్ధమై

నది. ఆప్రకృతి లక్షలకొలది సంవత్సరములకు పూర్వమునుండి మనపూర్వులకును ఆ ద్వారమున మనకును సంప్రాప్తించిన ప్రాక్తన సంస్కారము. అనగా, పశువులనుండి వచ్చినది.

యూరోపాయందును, ప్రపంచమందలి యితర భాగములందును జాతైక్య ప్రయుక్త రాజ్యము లుదయించి రాజ్యమందలి వ్యక్తులయొక్కయు, సంఘములయొక్కయు సాహాయ్యమును సంపాదించి యెంతయో కాలము గడచినది. ప్రతిజాతియొక్క వ్యక్తులలోను, అన్ని రాజ్యముల మధ్యను శాంతి సుభాగములు స్థాపింపబడి యెంతో కాలము గడచినది అయినను మనుష్యులను ఒకరిమీదనొకరిపైకి ఒకరు ఉరుకునట్టి కాలము తొలగిపోకున్నది. పూర్వము యుద్ధములు జరిగెను. మతము పేరయుద్ధములు జరిగినవి. క్రూసేడ్సు, లనబడు యుద్ధములును, రెఫర్మేషను, అనుకాలమందు జరిగిన యుద్ధములను యిటు వంటివేకదా!

రాజులు తమవంశములకు అధికారమును చేకూర్చి ఎక్కువచేసి కొనుటకై యెన్నియో యుద్ధములగావించిరి. జాతులు తమ సంపత్తును వృద్ధి జేసికొనుటకు గావించిన యుద్ధములను గూర్చికూడ మనము వినియున్నాము. జాతి పద్ధతి యేర్పడిన తరువాత గూడ మనము సంపద్వృద్ధికై చేయుయుద్ధములకు అంతమును చూడలేకున్నాము.

ప్రస్తుత యుద్ధములకు కారణము

పంథొమ్మిదవ శతాబ్ది ప్రారంభమునుండి జరిగిన యుద్ధములు రాజవంశముల యాశ్యాశల వలన గాని, మతముల సంఘర్షణల వలనగాని, పుట్టినవి గావు. అనియు వారివారి సంపత్తును వృద్ధిచేసికొనదలచి జాతులు పరస్పరము ఈర్ష్యాస్పర్ధను వహించుటచే సంభవించినవనియు నేను సూచింపగోరుచున్నాను. యూరోపా చరిత్రము యీ విషయమును చక్కగా నుదాహరించుచున్నది. కనుక గనం చు పరిశ్రమలయందు విపరీతపు పరివర్తనము కలిగిన తరువాత కొన్ని దేశములు సంపూర్ణముగా పరిశ్రమలనవలంబించినందున పారిశ్రామిక వస్తువుల యుత్పత్తి యధికమై వాటిని అమ్ముటకు మార్గములు అవసరమయ్యెను. నాగరికతయందు వెనుకబడి యున్న దేశములను అట్టిదేశములయందే స్వాధీనమందుండు దేశములను అధికముగా ఉత్పత్తి చేయబడిన పారిశ్రామిక వస్తువులను అమ్ముటకు స్థలములుగా నుపయోగించెను. కావున క్రొత్త దేశములను జయింపవలెనను కోరిక పారిశ్రామిక దేశములయందు ఉదయించెను. అట్టిదేశములలో గ్రేటు బ్రిటను మొదటిది. దాని సరకులు అమ్ముటకుగాను పందొమ్మిదవ శతాబ్ది ప్రారంభమునుండియే స్వాధీనమందుండిన యిండియా మార్గమయ్యెను.

ఇట్లు విశేషముగా పారిశ్రామిక పద్ధతుల నవలంబించిన దేశములయందు జనసంఖ్య త్వరగా హెచ్చుచుండెను. సుఖమును కోర్చిన యభిప్రాయములును అంతకంతకు ఎక్కువచుండెను. ఇట్టి సందర్భమునందు ఆ జనులకందరికిని కావలసినంత సుఖమును ఒనగూర్చవలెనన్న వారి దేశములయందు తయారగు సరకులను కొనగల దేశములును ఆ సరకులను తయారుచేయుటకు కావలసిన మూలవస్తువులును వారిభోజన పదార్థములును దొరకగల దేశములును అవసరమయ్యెను. దీనికంతయు కారణము గ్రేటుబ్రిటనువంటిదేశము తాను ఉత్పత్తి చేయగల్గిన పంటలతో తన ప్రజల జీవనమును జరుపజాలకపోవుటయే. (సశేషము)

సిల్వర్వెడింగ్ ఫండు

ఈఫండు చక్రవర్తి మహారాణులయొక్క రజతవివాహ స్మారకముగా స్థాపింప బడినది. ఈఫండు చక్రవర్తిగారి సేవకై మహాసంగ్రామమును పాల్గొని యోధకృత్యముల నొనరించిన వారియొక్కగాని, యింక యెప్పుడైనను అట్టిశూరకృత్యములయందు పాల్గొన గలవాని యొక్కగాని, బిడ్డలను, రక్షణపై ఆధారపడి యున్నవారికిని చదువు చెప్పించుటకును సహాయము చేయుటకును ఉపయోగింప బడును. అధికారులు కోరినప్పుడు గ్రాంట్స్ ఫండ్ల చట్టముయొక్క ౫౭ సెక్షను యిచ్చిన అధికారము ననుసరించి గవర్నరు జనరలు నాస్వీరచిన పద్ధతినిబట్టి సదరుఫండు ఖర్చుపెట్ట బడును.

ఈఫండును అధికారులు అష్టాలమేలుకై ౧౯౩౪ సం|| డిసెంబరు, ౧౫ వ తేదినాటి నెం. ౧౬౬౦ నెట్టింగు ఆర్డరు ప్రకారము, వారికితోచినట్లు యీ క్రింది విధములుగా ఉపయోగింప వచ్చును:—

(ఏ) అధికారులు అప్పుడప్పుడు స్వయముగా నైనను ప్రభుత్వోద్యోగస్థు యొక్కగాని, సామ్రాజ్య కమిటీలయొక్కగాని, స్థానిక కమిటీలయొక్కగాని, సంస్థాన ప్రభువుల యొక్కగాని, నాయకుల యొక్కగాని, అర్జీలను బట్టియైనను నిర్ణయించిన వారికి స్కాలర్షిప్పులను యివ్వవచ్చును. అయితే అట్లు నిర్ణయింప బడినవారు ప్రత్యేక సామర్థ్యములుగల్గి స్కాలర్షిప్పులను అనుభవించుటకు తగియుండ వలెను. స్కాలర్షిప్పుల విలువ యెంతయైనచో చాలునో అధికారులే ఆయా దర్భములనుబట్టి నిర్ణయింతురు. ఈ మొత్తము అధికారి తీర్మానించిన ప్రకారము కాలేజీలోగాని, హైస్కూలుగాని, సాంకేతిక విద్యాలయముల యందుగాని, ముఖ్యముగా సైనిక పాఠశాలల యందుగాని కాలేజీల యందుగాని విద్య నభ్యసించువారి కిచ్చుటకు ఉపయోగింపవలసియుండును. సాంకేతిక విద్యాలయములకుగాను నెచ్చింపబడు స్కాలరుషిప్పులయందు అధికారులు యిష్టమున్నయెడల మొట్టమొదట ఖర్చులకు చాలునని తోచిన అధిక మొత్తమునుకూడా ఇవ్వవచ్చును. (బి) అట్లు స్కాలర్షిప్పు సహాయమువల్ల విద్యనేర్చుకొన్నవారికి జీవయాత్ర మొదలు పెట్టుటకు కావలసిన భూమి సాధనములు మొదలగు వానిని కొనుటకు సహాయ ద్రవ్యముకూడ యీ ఫండునుండి తీసియివ్వవచ్చును. (సి) పైఫండు లేనియెడ యూ॥ అఫీసర్లు చనిపోయిన తరువాత వారి భార్యలకుగాని, బంధువు లున్నను చాలినంత సేకట్టి విధవలకుగాని సహాయముకూడా యీ ఫండు నుండి చేయబడును.

పై ప్యారాలో (ఏ) (బి) పద్ధతుల ననుసరించిన సహాయము కోరువారు రాష్ట్ర విద్యాశాఖ డైరెక్టరు ద్వారా అర్జీలను పంపుకొనవలయును. సంస్థాన మందున్నవారు రాజకీయాధికారి ద్వారా అర్జీలను పంపుకొనవలయును.

ఇండియా మిలిటరీ అకాడమీ స్కాలర్షిప్పులు

(౧) భారతీయ సైనిక విద్యాలయమందు శిక్షణపొందువారికిగాను రజతోత్సవ ఫండునుండి అధికారులు కొంతధనమును ప్రత్యేకింతురు. ఈప్రత్యేకించిన ధనముపై వచ్చు ఆదాయమునుండి సదరు అధికారులు సేనానాయకుల సలహానుకైకొనియుండి యీ సైనిక అకాడమీలో యోగ్యుడగు విద్యార్థికి సాంవత్సరికమున కొక్కొకరికి స్కాలర్షిప్పు నిచ్చుటకై యుపయోగింతురు.

(౨) ఆస్కాలర్షిప్పు విలువ సంవత్సరము ౧కి ౭౫౦ రూపాయలు. సాధారణముగా మూడు సంవత్సరములీయ బడును. అయినను స్కాలర్షిప్పు ననుభవించువాడు తృప్తికరమైన యభివృద్ధి చూపించక పోయినా, అతని నడవడి తృప్తికరము కాకపోయినా యీలోపలనే స్కాలర్షిప్పు తీసివేయ బడును.

(౩) ఆస్కాలర్షిప్పు ప్రతి సంవత్సరమున్నూ మొట్టమొదటి సంవత్సరపు టెరములో విద్యార్థికి యివ్వబడును. ఆ విద్యార్థి యీక్రింది షరతులకు లోబడియుండ వలెను:—

[౧] అతడు చక్రవర్తిగారి సేవకై మహాసంగ్రామమునందు సైనిక సాహాయ్యము చేసిన వానియొక్కగాని, తరువాత జరిగిన మరియేదైనను వీరకృత్యమందు చక్రవర్తి సేవకై పాల్గొని సైనిక సాహాయ్యము చేసిన వానియొక్కగాని కుమారుడుగాగాని, పోషితుడుగాగాని యుండవలెను

[౨] అతని తండ్రిగాని పోషకుడుగాని వాని విద్యకు ధనసహాయము కోరవలసిన వాడుగా నుండవలెను

[౩] అతని వయస్సు ౧౮ ఏండ్లకు తక్కువ కాకూడదు ౨౦ ఏండ్లను దాటరాదు

ఎప్పుడైనను ఇండియా వెలుపల ఉన్నత శిక్షను పొందగోరిన వానికి యీ ఫండునుండి స్కాలర్షిప్పు నియ్యవచ్చును అటువంటి స్కాలర్షిప్పులకు దరఖాస్తులు పంపమని అడుగరు. విద్యాశాఖ డైరెక్టరు ఏ సంవత్సరమందు విద్యార్థియూరోపునకు సాగింపుటకు పోవునో ఆ సంవత్సరము జనవరి మొదటి తేదికిలోపల. అర్హులైన అభ్యర్థుల అర్జీలను పంపవచ్చును, ఆస్కాలర్షిప్పు వెల / సంవత్సరము ౧కి ౨౦౦ పౌనులుండి, విద్యనుబట్టి ౩ సం|| లకుగాని ౪ సం|| లవరకు గాని యివ్వబడ వచ్చును. బొంబాయి మొదలుకొని లండను వరకును మళ్లీ తిరిగి వచ్చుటకును రెండవ తరగతి టికెట్లు ఉచితముగా యివ్వబడును మొట్టమొదట అటువంటి స్కాలర్షిప్పులు ౨౨ యేండ్లుగల యిండియా విశ్వ విద్యాలయముల పట్టభద్రులకు మాత్రమే యీయబడు చుండెను. అయినను తర్వాత విశ్వ విద్యాలయములు యేర్పరుచు పరీక్షలయందు కృతార్థులైన వారికికూడ. పట్టభద్రులు కాకపోయినను. సదరు స్కాలర్షిప్పుల నివ్వవచ్చునని తీర్మానింప బడెను ఈ సందర్భమున వయస్సు యింతయని నిర్ణయింపబడుచున్నట్లునూ తీర్మానింప బడెను ఈ స్కాలర్షిప్పు యూరోపులో వసతులు గల్గియుండు విద్యను చదువువారికి, యింగ్లాండు మరియు మంచి తెలివి గల్గి ప్రకాశించుచు ... సేనను ప్రభుత్వ నసు పేసి, బీదలైన తండ్రులు గల్గిన అభ్యర్థులకు మాత్రమే సదరు స్కాలర్షిప్పు లీయబడును.

ప్లేగు గిలినది

సర్కారువారి ప్రకటన

హైదరాబాదునగరమందు యీ క్రింద పేర్కొన్నస్థలములయందు ప్లేగు గిలినదనువలన అగపడినవి.

	తగిలినవారు		చచ్చినవారు	
	ఇతరచోట్లవారు	స్థానికులు	ఇతరచోట్లవారు	స్థానికులు
అక్బరుజా బజారు	—	౨	—	౧
గులాబ్ సింగ్ కిబయోడి	౨	౫	౧	౧
ముషీరాబాద్	౩	౩	౨	౧

పైస్థలములయందుండు వారందరును హైదరాబాదునగరను మునిసిపాలిటీ సరిహద్దుల లోపలనుండు ప్లేగుతగలని మరియేనివాసస్థలమునకుగాని పోవుటకు అనుమతియివ్వబడెను. ఆయినను వారుటీకాలు వేయించుకొనినతరువాత హెల్తు క్యాంపునకుగాని జనులు వసించు చోట్లకు బయటనుండు యింట్లలోకాని తాత్కాలికముగాగాని శాశ్వతముగాగాని యుండవచ్చును. మునిసిపాలిటీ సరిహద్దులలోపలనుండు స్థలములన్నియు జనులు నివసించుస్థలము. అనగాను ప్లేగుటీకాలు వేయించుకొన్న తర్వాతగాని జనులను హెల్తుక్యాంపునకు పోనీయరు.

అటుతగిలినస్థలములయందేగాక ఇతరసర్కారు ఆసుపత్రులయందును టీకాలు ధర్మముగా వేయబడును. పరదాస్త్రీలకు టీకాలువేయుటకుగాను ప్రత్యేకముగా ఒక స్త్రీ డాక్టరును నియమించనైనది. అనేకచోట్ల పనికొరకు వచ్చియున్న హైదరాబాదులో స్పెషల్ ప్లేగు తనిఖీ పనులు ఆపెగవలెను.

ప్లేగును హైదరాబాదునందు యితరస్థలములకు వ్యాపించకుండ చేయుటయందు ప్రజలందరుకూడ సర్కారువారికి తోడ్పడుదురని నమ్ముచున్నాము.

సర్కారువారి ప్రెస్సునోటు

ఒకస్థానికపత్రిక పబ్లికుగార్డెను కృషిపరిశోధనాలయములో తనిఖీకువచ్చినటుల వచ్చుపనివాండ్లను సర్కారువారు ధనసహాయము చేయవలయునని సూచించుచున్నది. ఈసందర్భమున పైచెప్పిన పరిశోధనాలయమునందు పనివాండ్రకు ఉండుటకు చోటిచ్చుటయేకాక చేయుటకు పనులు చేయుటలయందు తనిఖీనుజేసినవారికి నెలకు రూ ౧౫ యిచ్చుచున్నారు. వేసవికాలమందు ఒకనెల సర్కారువారు తోసకొని నెలవిచ్చి యిండ్లకుపోయి వారిబంధువులను చూచివచ్చుటకు తగినవసతుల కల్పించినారనియు ప్రకటించుచున్నాము.

ఆంద్రూసుగారి యాత్ర

సి. యఫ్. ఆంద్రూస్‌గారిని ప్రశ్నించగా యిట్లుచెప్పిరి:—"యిప్పుడు ప్రతినిధి దిగిలినట్లున్నను, కాంగ్రెసునకును ప్రభుత్వమువారికిని సంధికుదురుటకు ఇంగ్లండులోని వాతావరణము చాలా అనుకూలముగా నున్నది. ఇందుకు సందేహము లేదు."

అస్పృశ్యతా నివారణయెడల సంతోషము

డబ్లినువద్ద ఇండో-ఐరిష్ ఇన్స్టిట్యూట్ లీగు వారు అస్పృశ్యులనబడువారికిని వారి సవర్ణహిందువులకును మధ్య ఐకమత్య సంబంధమును దృఢపరచుటలో గాంధిగారికి జయము కల్గినందులకు తమ సంతోషమును తెల్పుచున్నా ప్రభుత్వమువారి సాంఘిక సమస్యా ప్రకటనను నిందించుచును, ప్రజాయత్త ప్రాతినిధ్య ప్రభుత్వము యిండియాయందు స్థాపించబడువరకు ప్రయత్నములను విడనాడకూడదని భారతీయులను నొక్కిచెప్పుచున్న కొన్ని ముఖ్యమైన తీర్మానములను చేసిరి (రాయిటరు)

శ్రీశైల జీర్ణోద్ధారనిధి

బహుమతులు పంచిపెట్టబడును

ఒక రూపాయ మాత్రమే! చందా ధనము ఒక రూపాయమాత్రమే!!!

౨,౦౦,౦౦౦ చందాదారులు చేరిన తోడనే ప్రతి చందాదారునకు
ఛాయాపట సహిత శ్రీశైలచరిత్రము బహుమానము
రు. ౮౦,౦౦౦ ల మొత్తమునకు బహుమానములొసగబడును

బహుమానముల వివరము

౧. వ బహుమానము	రు. ౨౫,౦౦౦		రు. ౧౦౦౦ బహుమానము		౩
౨. వ	,,	,, ౨౦,౦౦౦	,, ౫౦౦	,,	౪
౩. వ	,,	,, ౧౦,౦౦౦	,, ౨౫౦	,,	౮
౪. వ	,,	,, ౫,౦౦౦	,, ౨౦౦	,,	౧౬
౫. వ	,,	,, ౩,౦౦౦	,, ౧౦౦	,,	౧౬
			,, ౫౦	,,	౩౨
			,, ౨౫	,,	౧౪౪

చేరిన మొత్తము ననుసరించి బహుమతుల మొత్తములు సంఖ్యలు హెచ్చుతగ్గులు చేయబడును. టికెట్లు గ్రూపులుగాను అమ్మబడును. ప్రతి గ్రూపులోను ఎ. బి. సి. డి. యి. అను గుర్తులుగల ఒంటి టికెట్లు ౫ వుండును. ఒక రూపాయ వెలగల ఒంటి టికెటునకు ఛాయాపట సహిత శ్రీశైల చరిత్రాంశము ఇయ్యబడును. ప్రతి గ్రూపులో ౫ ఒంటి టికెట్లున్నందున గ్రూపు టికెటునకు రాబడు బహుమానము ౫ ఒంటి టికెట్లకు పంచిపెట్టబడును.

రాబడు నిలువ మొత్తమును శ్రీశైలము, హాటకేశ్వరము, శిఖరేశ్వరము నందుండు గోపుర మంటపముల జీర్ణోద్ధారమునకును, నీటి సౌకర్యములకును, మార్గముల అభివృద్ధికిని, వాహనములు చేయించుటకును ఉపయోగింపబడును. టికెట్లు కావలయువారు క్రింది చిరునామాలకు వ్రాయుడు

గోలకొండ పత్రికాలయము,
హైదరాబాదు దక్కను.

లేక

వాణ్యం రామయ్య వకీలు,
అధ్యక్షుడు శ్రీశైల పరిపాలన సంఘము,
కోవెలకుంట్ల కర్నూలు జిల్లా

మ॥ ఘ॥ నిజాముగారి రాజ్యమందు న్యాయవిచారణ

ప్రధాన న్యాయాధిపతిగారు గావించిన మంచిమార్పులు

ప్రధానన్యాయాధిపతిగారి యుద్యోగకాలము ఎక్కువచేయబడినందులకు తమసంతోషమును తెల్పుటకై న్యాయవాదులు చేసినసభలో న్యాయాధిపతి యగు నవాబ్ మిర్జా యార్ జంగ్ బహదూర్ గారిచ్చిన యుపన్యాసము యొక్క సారాంశము క్రింద పొందుపరుపబడినది.

నవాబుగారు మొదట న్యాయవాద వృత్తియందుండి పిమ్మట న్యాయాధిపదవికి వచ్చిరి. వారు వెంటనే హైదరాబాదు రాజ్యమునందలి న్యాయవిచారణను బ్రిటీషు రాజ్యమునందుండు న్యాయవిచారణకు సమానమైనదానినిగా చేయుట కుద్దేశించిరి.

మొట్టమొదట హైకోర్టునందలి న్యాయవిచారణను సరిచేయ మొదలుపెట్టిరి. హైకోర్టుజడ్జిలందరు ఫుల్ బెంచిగాకూడినప్పుడు ఎట్లువిచారణ సాగవలయునో డివిషనల్ బెంచిగానున్నప్పుడు ఎటులజరగవలయునో అవివరములన్నిటిని తెలుపురూల్సు మొదటనిర్మింపబడెను.

పిమ్మట క్రిందికోర్టులను చక్కబరచుటకు ప్రారంభించిరి. అధికారము దానిహద్దులు నిర్ణయింపవలసివచ్చెను. సందర్భమున అసదరీజడ్జీలను సెషన్సుజడ్జీలను నియమించి స్మాల్ కాజెస్ కోర్టు నేర్పరచుట యీవిషయములు ఆలోచింపబడెను. తత్ఫలితముగా స్మాల్ కాజెస్ కోర్టు అట్టివిర్పరచబడెను, సిటీ సివిలుకోర్టునందును, యితరకోర్టులయందును సెషన్సు ఏర్పాటులు చేయబడెను. స్మాల్ కాజెస్ కోర్టునకు ప్రత్యేకముగ ఏర్పాటులు చేయుటకిప్పుడు వీలులేదు. అయినను శ్వీఘ్రములో చేయబడును.

మొదట స్మాల్ కాజెస్ కోర్టును స్థాపించినప్పుడు ౧౦౩ కేసులు మాత్రమే వచ్చెను. ఇప్పుడో ౧౦౦౦ కేసులకంటె పైన వచ్చుచున్నవి.

ఇంతకుముందు సంవత్సరమునకు ౨౦౦ కేసులు మాత్రమేవచ్చిన హైకోర్టులో యిప్పుడు ౫౦౦ కేసులున్నవి. పని యీవిధముగా రెండింతలు పెరిగినను ఒకజడ్జిని మాత్రమే అధికముగా ఏర్పరచి పనిసాగించగల్గియుండుట గమనింపదగినవిషయమే.

క్రిందికోర్టులలో మొత్తముకేసులన్నియు ౫౦,౦౦౦ మన ప్రజలకు మనరాజ్యమందలి న్యాయవిచారణయందు నమ్మకమున్ను గౌరవమున్ను ప్రబలమైనదనుటకు పైసంఖ్యయే నిదర్శనము.

నవాబుగారు ఉద్యోగములో చేరిన మొదట ౭ గురు గ్రాడ్యుయేటు సివిలుజడ్జీలు మాత్రమే యుండిరి. యిప్పుడు ౫౦ గురు వరకు యున్నారు. మొదట మునసబు యుద్యోగములకు ౧౫ మంది యభ్యర్థులుండిరి. వారు కొంతకాలము ప్రాక్టీసు పెట్టియుండవలయును ఆనుకున్నవారు మరి యితరమైన ప్రబంధములను చేయగా యిప్పుడు ౧౫౦ మంది అయినారు. తర్వాత కేసువిచారణకాలమును తగ్గించుట అవసరమైనది, ఈసంబంధమున సివిల్ జస్టిస్ కమిటీవారి నివేదిక (౬౦౦ పేజీలు) మెలకువగా చదువబడినది. దానిప్రకారము మార్పులు ఏర్పాటుచేయబడినవి. యిప్పుడు బ్రిటీషు యిండియాలో ఒక కేసునకు పట్టుకాలమే హైదరాబాదు రాజ్యమందు కూడ సరాసరి పట్టుచున్నది.

అడ్వొకేట్లకు ఏర్పరచిన నిబంధనలు వారిగౌరవమును ఎక్కువచేయుటకు ఉద్దేశింపబడినవి. ఎందుకనగా అడ్వొకేట్ల గౌరవముపై జడ్జీలగౌరవముకూడ ఆధారపడి యుండును. ఒరిజినల్ కేసుల విచారించుటలో అడ్వొకేట్లు సహాయపడిన [illegible] కేసులవిచారణకాలము చాలావరకు తగ్గును.

కాలమాన నివేదిక

(మ. ఘ. నిజాంరాష్ట్రము)

౧౩౪౦-౬-౨౩ తో అంత్యమగు వారము

శీతోష్ణస్థితి

ఈవారమందు వర్షము సామాన్యముగా నుండినది. ఔరంగాబాదు, ఉస్మానాబాదు, బీదరు జిల్లాలలో తక్కువగాను, మహబూబు నగరు, వరంగల్లులలో ఎక్కువగాను, తక్కినచోట్ల సుమారుగాను ఉండెను. రాజ్య మందంతయు సరాసరి ౨.౦౫ ఇంచులు కురిసెను.

పంటలు

చెరకు. బీదరు నిజామాబాదు జిల్లాలలో అచ్చటచ్చట బాగున్నది.

ఖరీఫ్ను కలుపుతీయు చున్నారు. పర్భని, అదిలాబాద్, కరీమ్నగర్ జిల్లాలలో కొన్నిచోట్ల అతివృష్టి చేతను, నిజామాబాదులో కొన్నిచోట్ల తక్కువవర్షము చేతను పర్భనిలో కొన్నిచోట్లను. బీదరు జిల్లాలోను ఎలుకలచేతను ఖరీఫు పైరుకు నాశము కలిగినది.

అబీనికలుపు తీయుచున్నారు. కొన్నిచోట్ల నాటువేయుచున్నారు. అన్నిచోట్లను నీరుకట్టుచున్నారు వరంగల్లు జిల్లాలో కొద్దిచోట్లలో పురుగుతగిలి చెడిపోవుచున్నది.

రాటిపత్తి గుల్బర్గా, రాయచూర్, నిజామాబాద్, వరంగల్లు జిల్లాలలో విస్తరము వేయుచున్నారు. ఇతరచోట్ల భూములను సరిచేయు చున్నారు.

వ్యవసాయసామగ్రి

త్రాగుటకునీరు పశువులమేత చాలినంతయున్నది. రాయచూరులో మాత్రము పచ్చికదొరుకుట చాలా కష్టముగానున్నది. ఔరంగాబాదు, బీడ్, పర్భని, నాందేడ్, ఉస్మానాబాదు, మహబూబునగర్, నల్గొండ, నిజామాబాదు, వరంగల్లు, అదిలాబాదు, మహబూబునగరు జిల్లాలలో కొన్నిభాగములయందు పశువులరోగము యెక్కువగా యున్నది.

ధాన్యముల ధరలు

మొత్తము రాజ్యమందంతట సరాసరిమీద గోధుమలు

హాలీరూ ౧ కి	౮	శేర్లున్న
బియ్యము	౭ ౪	శేర్లున్న
జొన్నలు	౧౭ ౪	శేర్లున్న

ఫసలు గలిగియున్నవి. గతసంవత్సరమందిదేవారములో వరుసగా ౮. ౬౪. ౨౦ ౪ శేర్లుండినవి.

౧౩౪౧ ఫసలీ మొహరమునెలలో ఇతరదేశములనుండి వచ్చిన గోధుమల మొత్తము ౩౬౯౨ పల్లాలు పల్లెం ౧ కి [illegible] మణుగులు ఇతరరాష్ట్రములనుండి వచ్చిన బియ్యం ౩౬౯౦ పల్లాలు. అదే జొన్నలు ౪౧౭౨ పల్లాలు. పోయినసంవత్సరము ఆదే నెలలో గోధుమలు ౧౨౮౯ బియ్యం ౩౩౫౦ జొన్నలు ౯౯౨౮ పల్లాలు ఇతరరాష్ట్రములనుండి వచ్చెను.

మ॥ ఘ॥ నిజాముగారి రాజ్యమందు 1340 వ ఫసలీలో వ్యాపారస్థితి

ఈ రాజ్యమునందు 1338, 1339 వ ఫసలీలలో 21 కోట్ల విలువగల ఎగుమతులు 1340 వ ఫసలీలో 13-1/2 కోట్లకు తగ్గినవి. ముందటి రెండు సంవత్సరములలో 18 విలువగల్గియుండిన దిగుమతులు 1340 వ ఫసలీలో 13 కోట్లకు తగ్గినవి. ఇట్లు తగ్గుటకు ప్రధానకారణము ప్రపంచమందంతటను వస్తువుల ధరలు తగ్గుటయే. సదరు ఫసలీలో ఎగుమతి దిగుమతుల పరిమాణముకన్న వాటివిలువయే విపరీతముగా తగ్గినది. ఉదా: ఎగుమతిచేయబడిన ప్రత్తి 100 కి 20 వంతున మాత్రమే పరిమాణమున తగ్గియుండ, దానివెల 100 కి 55కు పైగనే తగ్గినది. వేరుసెనగలు ఎగుమతి 38,70,000 మణుగులనుండి, 53,41,000 మణుగులకు హెచ్చియుండ, దాని వెల క్రిందటి సంవత్సరముకంటె [illegible] కోట్లచెము తగ్గినది. [illegible] మొత్తము [illegible].

1338 వ ఫసలీలో 4 కోట్లును, 1339 వ ఫసలీలో 39 కోట్లును, 1340 వ ఫసలీలో 201/2 కోట్లకు వచ్చినదనిన, ఫసలు [illegible] కారణమని తెల్లమగును.

ప్రధాన దిగుమతి వస్తువులు	1339 వ ఫసలీ	1340 ఫసలీ
గుడ్డలు	3.21 కోట్లు	1.64 కోట్లు
నూలు	90.78 లక్షలు	63.05 లక్షలు
గింజలు, కాయ ధాన్యములు, పిండి	2 04 కోట్లు	1.56 కోట్లు

ప్రధాన ఎగుమతులు	1339 ఫసలీ	1340 ఫసలీ
ప్రత్తి	9 23 కోట్లు	4.08 కోట్లు
వేరుసెనగ	3.48 ,,	3.24 ,,
ఆముదాలు	1.15 ,,	1.19 ,,

అయినను యీ తగ్గుదలలకు పోటీగా మూడు ముఖ్యమైన హెచ్చుదలలున్నవి నాహాశాపు [illegible] 23 లక్షలనుండి 18.69 లక్షలకును, బొంబాయిలు 35,000 హాపాయిలనుండి 96,000 హాపాయిలకును హెచ్చినవి. ఈ హెచ్చుట మనరాజ్యమందు ఈ వస్తువులను చక్కగా తయారుచేయుచున్నారని తెలుపును గనుక సంతోషింపదగినది.

విజయదశమి పండుగ సందర్భమున
గతశనివారము పత్రిక ప్రకటింపబడలేదు
వ్యవస్థాపకుడు

గోలకొండ పత్రిక
అంగీరస నామ సం॥ ఆశ్వీయుజ శు॥ ౧౩
బుధవారము

సాలె, రంగ్రేజీవారికి సూచన

మన ప్రభుత్వ ప్రకటన శాఖవారిట్లు వ్రాసియున్నారు. "ఒకస్థానికపత్రిక పల్లెటూరు పనివాండ్రు హైదరాబాదుకు పని నేర్చుటకు వచ్చిన ప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయవలెనని వ్రాసియున్న సందర్భములో అందరికి తెలియజేయుట యేమనగా గృహపరిశ్రమశాఖ (Cottage industries institute) లో పని నేర్వవచ్చిన వారికి నెలకు ౧౫ రూపాయిలిచ్చి వారికి యింగ్లీషు నేత, రంగువేయుట యీ రెండుపనులు నేర్పబడును. మరియు ఎండకాలములో వారికి ఒక నెల దినములు సెలవిచ్చి వారి వారి యిండ్లకు పోయి వచ్చుట కనుకూలములు చేయబడును."

ఇదివార్త "ఒకస్థానికపత్రిక" యొక్క సూచనపై యీవార్త బయలుదేరినది. ఒక స్థానికపత్రిక అనుటకు బదులుగా "గోలకొండపత్రిక" అని వ్రాసియుంచిన బాగుండెడిది. ఏలన మా పత్రిక ౯౫ వ సంచికలో మా సంపాదకీయమందిట్లు వ్రాసియుంటిమి.

"ప్రభుత్వము వారికిని సూచనయేమన మా పల్లెటూరి సోదరులకు చాలమందికిని, వారి వెంట నుండు పశువులకును చాలభేదములేదు. వారికి విద్యలేదు. దానికిదోడు దరిద్రులు. అట్టివారు హైదరాబాదు నగరమువచ్చి నేర్చుకొనవలెననిన వారికి జీవనోపాయము చెడిపోవును. నగరములో వారుండుటకు వసతులులేవు. ఖర్చులు భరింపజాలరు. అట్టివారికి సహాయముచేయు సదుపాయము లేమియో ఆలోచించవలసియున్నది. అప్పుడప్పుడు జాతరలలో నేగాక తాలూకాలయందు తమ పరిశ్రమల ప్రదర్శనము నేర్పాటుచేసి సహాసీల్దారు ద్వారా రైతుల పిలిపించి వారి యెదుట ప్రదర్శించి వాని లాభములు వారికిబోధింపవలెను."

కావున మాకు తెలిసినంత వరకు మేము తప్ప మరెవ్వరును నీసూచన చేయలేదు. "ఒకస్థానిక పత్రిక" అనుట యేల పసందుచేసిరో యేమో! పాల్వంచ సంస్థానము అమీను విషయములో మా విలేఖరి పోటు వ్రాసినాడను సందర్భములో "గోలకొండపత్రిక" లోని వార్తను నవరించిరి. మరియు బ్రిటిషు మున్నగు పత్రికలు పేర్లతోను చాగా నిమాటిని బయలుపడును. మేమే "ఒక స్థానికపత్రిక" మైయుండుట సంతోషమే!

ఏది యెట్లున్న "ఒక" స్థానికమని చెప్పదగిన సమాచారము వ్రాసినను మా సేవ వలన లాభముండిన చాలును.

గ ష్టి సి పో ౯౩
మా ధ్మ ము ల్లొ త్మి ది
నె ల లు దా టి
౪౬ ది న ము లై న ది

ఇప్పుడు మేము చెప్పబోయిన దేమన పద్మశాలి సంఘమువారు శ్రద్ధవహించి పల్లెలలోని తమ సోదరుల బాలురను ప్రోత్సహించి శాలిపని నేర్చువారికి దరఖాస్తులు పంపించి తమ సంఘమునకు సహాయపడుదురని హెచ్చరించుచున్నాము. అట్లే రంగ్రేజీవారును నీ తరుణమును పోగొట్టుకొనగూడదని సూచించుచున్నాము. ఈ సంఘములు వ్యక్తికివచ్చిన "ఒకస్థానికపత్రిక" మైనను సంతోషము గలదు.

స్థానికవార్తలు

యింజనీరింగుడిగ్రీ

ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమందు బి. ఇ. డిగ్రీ కోర్సును పెద్దకొనుటకు ఒప్పుకొనినారు.

రాజారామ్ మోహన్ రాయిగారి స్మరణదినము

సెప్టెంబరు ౨౭ వ తేదినాడు హైదరాబాదులో బ్రహ్మసమాజ హాలునందు సాయంత్రము ౬.౩౦ గంటలకు రాజారామ్ మోహన్ రాయిగారి స్మారకదినము జరుపబడెను. నవాబు మిర్జాయార్ జంగ్‌బహదూర్ గారధ్యక్షులుగా యెన్నుకొనబడిరి. అక్కడ కూడినసభ్యులలో నవాబ్ అమీన్ జంగ్‌బహదూర్ గారును యమ్. హనుమంతరావుగారును. మేజర్ అమీర్ సుల్తాన్ గారును ఉండిరి.

బారిష్టరు ఆర్. యస్. నాయక్ గారు ఉపన్యసించుచు గాంధీమహాత్ముడు ఇరువదవశతాబ్దిలో రాజా రామ్ మోహన్ రాయ్ అనుకొని ఎట్లు చెప్పవచ్చునో అట్లే రాజారామ్ మోహన్ రాయ్ గారును ౧౯ వ శతాబ్ది గాంధిమహాత్ముడనవచ్చుననియు, యిద్దరును హిందువులదురాచారములను నిర్మూలింపసమకట్టినవారికి మార్గదర్శులనియు; యిద్దరును క్రైస్తవమతముయొక్క సర్వసమత్వమును తమ సమాగమములుగా గ్రహించిరనియును చెప్పిరి. పదికోట్ల విన్న జాతులను గాంధిగారెట్లుద్ధరించిరో అట్లే మోహన్ రాయ్ గారును వేలాది స్త్రీలను సహగమనపీడలనుండి కాపాడిరి. మనమింకను విభవాపునర్వివాహమును ప్రతికూలమముగనే యున్నాము. రాబోవు సంవత్సరములో మోహన్ రాయ్ గారు సంఘసంస్కరణము ప్రారంభించినదిమొదలుగా నూరేండ్లు పరిపూర్తియగును. కావున మనము వారిశతాబ్దిమహోత్సవమును జరుపువారికి హిందూసంఘమునుండి మిగిలిన దురాచారములను కూడా పారద్రోలవలెను అని ఆర్. యస్. నాయక్ గారు చెప్పిరి.

తర్వాత విస్. వెలింకర్ గారు మోహన్ రాయ్ గారి జీవితమును వారు చేసిన గొప్పకార్యములను ప్రశంసించుచు ఒక ఉపన్యాసము నొసగిరి.

బందరకర్ గారు మాట్లాడుచు హైదరాబాదునందు మోహన్ రాయ్ గారు బోధించిన ప్రజాకృతసహకారమార్గము ననుసరించి ఒక సంఘమును స్థాపించుటకవకాశముగలదని నుడివిరి.

అధ్యక్షుడు కార్యక్రమమునంతయు సంక్షేపించుచు సకలమతములకు సమానస్థానము బ్రహ్మసమాజమునందు.

పిమ్మట అందరును ఒక్కమ్మడిగ ధ్యానమును నిర్వర్తించి సభను ముగించిరి.

సాధువులకు స్వాగతము

అక్టోబరు ౨ వ తేది మధ్యాహ్నమునకు మహారాజా సర్ కిషన్ ప్రసాద్ బహదూర్ గారి భవనములో ఉత్తరహిందూస్థానమునుండి వచ్చిన మూర్గురు సాధువులకు భోజనమిడబడెను.

బొంబాయిధరలు

వెండి

సిద్ధము గానున్న యిండియాటంకసాలవెండి	౫౬-౨-౦
మొదటిపరిష్కారము ౧౫ అక్టోబరు	౫౬-౪-౦
రెండవపరిష్కారము ౧౫ నవంబరు	౫౬-౯-౦

మార్కెట్టు నిష్క్రియము గానున్నది.

బంగారు

టంకసాలబంగారము	౨౯-౫-౦

మార్కెట్టు చప్పగానున్నది

బి. రఘునాథ్ మల్ గారి బ్యాంకు

సెప్టెంబరు ౨౯ వ తేది రేటు

కొనుట బి. జి.	రూ ౧౫౮-౧౦-౦
అమ్మకము బి. జి.	రూ ౧౫౮-౧౨-౦

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము
దక్షిణహైదరాబాదు

౨౭ వ వర్షంత్యుత్సవము

౧౯౩౭ అక్టోబరు ౧౫ శుక్రవారము సాయంకాలము ౫-౩౦ గంటలకు నిలయభవనమందు నిలయపు వర్షాంత్యుత్సవము జరుపబడును.

క్రొత్త యెన్నికలు

ఆనాడే వర్షంత్యుత్సవము ముగిసినతరువాత ౨౮ వ సంవత్సరము నకుగాను క్రొత్త కార్యనిర్వాహకసభాసదుల ఎన్నికలు జరుపబడును.

విరాళము

నిలయాభిమానులగు శ్రీ డాక్టరు రామస్వామి నాయుడుగారు తమ సతీమణి మృణాళిని జ్ఞాపకార్థము రు ౨౫ లు విరాళము ఒసగియున్నారు. డాక్టరుగారి అభిరుచి ననుసరించి నిలయమునందు "మృణాళినీజ్ఞాపకచిహ్నము" నెలకొల్పబడును.

అ. వీరభద్రరావు
గౌరవకార్యదర్శి

మ॥ ఘ॥ నిజాముగారు

మ॥ ఘ॥ నిజాముగారు అక్టోబరు ౧౦ వ తేదినాడు ఔరంగాబాదు వెళ్లిరి. సోను దగ్గర కట్టబడిన గోదావరిపై నెనకట్టకు పునాదులు వేయు సందర్భపు ఉత్సవము కూడ అప్పుడే జరుగును.

ప్లీడర్ల మహాసభ

ఈసారి ప్లీడర్ల మహాసభకు ఆహ్వానము మెదకునుండి అప్పుడే వచ్చినది. అది సమ్మతింపబడినది. బారిష్టరు వినాయక్ రావుగారును బారిష్టరు అక్బరాలీగారును ఈసారి సంవత్సరపు మహాసభకు కార్యదర్శులుగా ఎన్నుకొనబడినారు.

క్రొత్త ప్రైమరీపాఠశాలలు

హైదరాబాదులో చీఫ్ యెడ్యుకేషనల్ సూపరింటెండెంట్ గారు అక్కడక్కడ ౮ క్రొత్త ప్రైమరీ బళ్లను స్థాపించినారు. ఇవి అక్కడక్కడనుండుటచే బాలురయిండ్లకు సమీపమగును కాన తల్లిదండ్రులు వారిపిల్లలను తప్పక బడికి పంపుదురని యిందువల్ల ఆశ.

పుస్తకదానము

కృష్ణాజిల్లాలో బందరులో వాసియగు శ్రీమతి వెంకటసీతమ్మగారు కీర్తిశేషులై పోయినవారు హైదరాబాదునకు వచ్చియుండి యింగ్లండుసంఘముల యనేక పుస్తకముల నిచ్చిరి.

రెడ్డిహాస్టల్ గ్రంథాలయము శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్రగ్రంథాలయము. ఇవి చిక్కడపల్లిలోని బాలికా పాఠశాల

శ్రీ ఖాతి ప్రజల నివేదనము

పైట్టైము

(ఒకవిలేఖరి)

యీగ్రామము నాగరకర్నూల్ తాలూకా లోచేరినది. శ్రీయువాంగీరసనామ సం॥ శ్రావణ శు॥ ౧౫ భానువాసరమున ఈగ్రామములో కొంతమంది సత్పురుషులు సమావేశమై బ్ర॥ ఖండవల్లి పాపశాస్త్రిగారి యధ్యక్షతక్రింద శివకేశవ గ్రంథాలయమను పేరనొక గ్రంథాలయమును స్థాపించి కొన్ని పత్రికలు తెప్పించడమునకు యనుమతించిరి. గ్రంథాలయస్థాపనార్థమై యొకభవనమును ప్రస్తుతము రామిరెడ్డి నారసింహారెడ్డిగారొసంగి. బ్ర॥ పల్లెల్లరామశాస్త్రిగారు కొన్నిగ్రంథములను చితముగా గ్రంథాలయమునకు దయతోనొసంగిరి. గ్రంథములసంఖ్య సుమారు ౫౦.

కరీంనగరము

(ఒకవిలేఖరి)

ఉస్మానియ ఆంధ్రభాషానిలయము

ఈగ్రామమునందు ప్రస్తుతము వచ్చియున్న శ్రీరామవర్ధ్రఘటికల్ కంపెని ఒక్లారినారు తమయొక్క అద్భుత సీనరీలతో ప్రసిద్ధినాటకముల ప్రదర్శించుచు యిచ్చటివారలచే ఘనముగా పొగడబడుచుండిరి. వారిసమాజ నాట్యకౌశల్యముల కు తోడువారికిగల ఉదారబుద్ధియు మెక్కువ ప్రశంసనీయమైయున్నది. వీరు గడిచినశుక్రవారము ది ౧౮-౧౨-౪౧ నాడు యిచ్చటి భాషానిలయము పేర సతీతులసీ అను నాటకమును అత్యంతానందకరముగ ప్రదర్శించిరి. యీ ప్రదర్శనమునకు యీ గ్రామపౌరులు తమకుగలఅభిమానముచే యెక్కువగా సహాయపడిరి. యీప్రదర్శనమునకు చేకూరినఆదాయములో సగము రూ ౬౫ గ్రంథాలయమునకు యివ్వబడెను. యిదియునంగాక వెంకోబరావు మేనేజర్ గారును మరియు గోపాల్ రావుగారును వ లక్ష్మీబాయి వ నీలవేణి బాయిగార్లును తమతమగానాట్యములచే ప్రేక్షకుల కత్యంతోత్సాహముకలుగ జేసిరి. ఈ నాటక సమాజము యెల్లప్పటికిని వృద్ధిలోవుండ ఇట్టిసత్కార్యములయందు సహాయము చేయగలరని పరమాత్ముని ప్రార్థనచేయుచున్నాము.

రెండవది ఆదాయము సమకూర్చుటలో ఈ దిగువసభ్యులు చాలాసహాయముచేసిరి. వారికిని నాటకసమాజమువారికిని నిలయపక్షమున కృతజ్ఞత వెలిబుచ్చనయినది.

౧. మృగేశంముదలియారుగారు, ౨ నరసింహంగారు, ౩. ఆ. కృష్ణమూర్తిగారు, ౪. చొక్కారావుగారు, ౫. కిషన్ రావువకీలుగారు, ౬. రాజవీరు వకీలుగారు, ౭. అప్పయ్యశాస్త్రిగారు, ౮. లక్ష్మీనరసింహారావు, ౯. జే. పి. రత్నంగారు.

కరీంనగరము

కరీంనగరమునందు ప్రతిజాతివారును తమతమ జాతివిషయము సంఘము లేర్పాటు చేయవలయుననియు ఎక్కువ ప్రోత్సాహించబడుటకు తమపత్రికయొక్క మహాశ్యమేయని వేనుచెప్పజాలము. చదువుటకు వ్రాయుటకుగూడ ఆదిహిందూ జాతిలో నేర్పనివారికి మేలుకొలుపు జరుగుచున్నది. గనుక తమదయ అందరికన్నా మాలమాదుగులపై ఎక్కువగా యుంచగలరు. ఇచ్చటి పోలీసు మొహతమీముగారగు శ్రీమాన్ నారాయణరెడ్డిగారు మావిషయము అందరితోపాటు "ఆత్మవత్సర్వభూతాని" యనునట్లు దయాదాక్షిణ్యముగలిగి మొఖామే హోదేదార్లలో ఓంనమోనారాయణ యనునట్టు ప్రతివక్తిచే మెప్పుబడయుట కెంతయో సంతసించి మాస్వసయిటి వారందరి తరపున నాయొక్క పూర్వహృదయముతో ప్రార్థించుచున్నాడను.

ఈ సభయందు జేరుటకు నద్యుక్తులైన అరుంధతీయకులనాయకులు ఎల్ గందల్ నవర్ పెద్దమాదుగులు:— అడ్డూరి రాములు మేస్త్రీపుటారులు

అడ్డూరి పెద్దరాజాలు వ చిన్నరాజాలు

వగైరా ౨౦ మంది సంతకములు కలవు

ఇంకా ననేకమందితో సభలు జరుగుచున్నదానికి గాను వారివారి శక్త్యానుసారముగా యిచ్చు ధనసహాయముయొక్క జమఖర్చులు జాబితా ప్రకారము దస్తరము తనిఖీచేయుటకు ప్రతినారు హక్కుదారులైయున్నారు కావున మాకు చేయూతనొసంగు దేశాభిమానులందరికి వేనవేల వందనములు. ఇట్లు

ప్రచారకులు

జాబులు

అరుంధతీయ జాత్యున్నతిసభ అన్యక్షులు
హైద్రాబాదు వారికి

అయ్యా:—

యీప్రాంతమందలి మా జాతివారలకు కలుగుచుండెడు అష్టకష్టములు చెప్పనలవిగాకుండ యున్నది:— మీరు హైద్రాబాదున మావిషయము చేయుచుండెడు పాటునకు మేము నిండు కృతజ్ఞతలు చెల్లించువారలము.

యిద్విషయము ఆదిమాంధ్రకులరత్న భూషణులగు శ్రీయుత్ పీసరివీరన్న పంతులుగారు పలువిధముల తలపెద్దలతోను కులపెద్దలతోను మాట్లాడుచు పీరు సాయపడుచున్నారు. కాని వారికి సదర్ సంఘమునుంచి చేదోడు వాదోడుగా పనిచేయుటకు నొక అరుంధతీయ ప్రచారకున్ని నియమించేసి పంపించినయెడల ఆ ప్రచారకుని జీతము వగైరాలు వీరన్న పంతులుగారు యింతెజాం చేయుదురు కావున మీరు మాయందు దయయుంచి సాధ్యమైనంత తొందరలో పంపించగలరు. యిందులోనెట నొకమనవి పత్రము ఆంధ్రజన సంఘము గౌరవకార్యదర్శిగారికి పంపుచున్నాము మీరుమీరుకలసి మాకు కావలసిన సహాయము ఏర్పాటు చేయగలరు. ప్రస్తుతము మా "వెట్టి చాకిరి" విషయమైన గ్రంథములన్ని వి. పి. జరియాన పంపించగలరు.

ఇట్లు విన్నవించు విధేయుడు
బొరగళ్ళసర్వడు పెద్దమాదిగ
యింకా అయిదుగురు సంతకములు
సాంబాబాదు

మ. రా. రా. శ్రీ అరుంధతీయ జాత్యున్నతిసభ (హైద్రాబాద్) అధ్యక్షులు
గారికి పీసరివీరన్నా పంతులు
ప్రచారకులుద్వారా

అయ్యా:—

మాయొక్క కష్టనిష్ఠూరములు లోకములో నెవరికిని తెలియనివికావు గనుక ఈ కరీంనగరం జిల్లా ఎల్లందల్ మాదిగలము ఈ ఇలాకాయందేటికి పెద్దమాదిగులమను నదర్ చౌదరీలము మాచేతిక్రింద యిచ్చటచ్చట కొంతమంది కులపెద్దలు యున్నప్పటికిగూడ పూర్వమునుంచి మాపెద్దలు సర్కారువారికిని స్వజాతీయులకు మెప్పుబడసి పొందిన రాగిశాసనములుగూడ మావద్దయున్నవి. తెలియుగలరు.

ప్రస్తుతము మాజాతివిషయము మనరాజగారు యిచ్చిన వరములనగా వెట్టిచాకిరి విషయమైన ఫర్మానా యును ఖాయిదా ద్వారా హోదేదార్లకు మామందు దయయుంచి అచ్చువేయించి కొన్ని వందల గష్తీలు యిచ్చినయెడల మాజాతివారలకు మాకులస్థులతో పంచిచుకొని మేమందరము తోడిమానవులతో పాటుగా బ్రతుకుచు మన నైజాముప్రభువుగారినిన్ని దేశాభిమానులను మాపిల్లపిల్లల పర్యంత సదా మ్రొక్కుచుండగలము. చిత్తగించకర్తలు: ఇట్లు విధేయులు

౫ మంది సంతకములు

దీవాలాతీసిన భారత ఇండస్టిల్ కంపెని

అయ్యరుగారేమి చేయుచున్నారు?

అయ్యా!

పత్రికాధిపతిగారూ వై అంజయ్య బి. ఏ. గారను వారొకసి ఒక కంపెనీని లేవదీసి మాతో కొన్ని వాటాలు ఖరీదు చేయించెను. కొంతకాలమున ఆ కంపెనీని మూసివేసిరి. దీవాలాతీసెను. మానే ఆ వచ్చిన పైకమేదో మాకు పంచిపెట్టండి అని మీ పత్రికలో నేను వ్రాసితిని. అప్పుడునకుకే అయ్యరో నటరాజ అయ్యరో ఆయన పేరో సరిగా జ్ఞాపకములేదు ఆయన దానికి పెద్దరికము కట్టుకొని మాకంత నోటీసులిచ్చెను. మీ తరఫున యింకా కొన్ని రూపాయిలు వసూలు కావలెను. పంపండి లేకుంటె మీపైన దావా చేస్తాము అని బెదిరించెను. నేను కొంత యింటిలేనప్పుడు అగుటచే! దావా అనగానే భయపడి నాలుగు రూపాయిలు (నాజమ్మా వుండినవి) మని ఆర్డరు చేసి అయ్యరుగారికి పంపితిని. మొదటివి అసలే పోయే. తర్వాత పంపినవి అందులోకే పోయెను. పంపనివారిదే లాభము. ఆశకుపోయి పంపితే పోగొట్టుకొంటిని. ఏమండీ అయ్యరుగారూ! ఇట్లా చేస్తే ఏమిఅంటె అందరుయిస్తె పంచిపెట్టుతా అన్నారు. అందరు యియ్యకుంటె వారిపైన దావా చేయవలె లేకుంటె మళ్లి ౧౫ దినాలు వాండ్లకు నోటీసుయిచ్చి పూర్తిగా యిచ్చినట్లు నావంటివాండ్లకే ఉన్న పైకము పంచిపెట్టుతానని చెప్పి అలా గైన చేయవలె. దేవాలనోట్లో మన్ను రాతసులనోటో కు మన్నా అన్నట్లు గుమాస్తాలు గార్డులు అన్నే సరిపోనా? చెప్పండి! వున్న కేమి దొరకకుంటె ఉన్న పైకం యెవరిది నా లో పత్రికాధిపతిగారూ! దయచేసి యిది ప్రకటించి ఉపకారం కట్టుకోండి.

ఇట్లు ఒకవాటాదారు.

మంత్రసాని తనము.

బాలికల ఉన్నత పాఠశాలవారికి సూచన

బాలికఉన్నత పాఠశాలలో సంగీతము కూడ నేర్పించుతున్నదని సంతసించితిమి. కాని సంగీతము కన్న ధాత్రీయవిద్య చాల ముఖ్యము. సంగీతము నకు చింతకాయలు రాలకుండవచ్చును కాని, మంత్రసానితనము లేకున్న మన దేశములో శిశువులు రాలిపోవుట తథ్యము. మేయో అమ్మాయి యీవిషయమై మనలను చాల దూషించినది. ఆ కన్యక వ్రాసిన వ్రాతలలో కొంత సత్యమున్నది. ఏమియు తెలియని మూఢురాండ్రను, పశుతుల్యులను, దుర్గంధయుక్తులు నగు కవ్యములబోలిన వారును మన దేశమంతట మంత్రసానలుగా పల్లెలలో పని చేయుచున్నారు. మన దేశములో ఆయువుగాయలు ౨౩ సంవత్సరములు. మన హైదరాబాదు రాష్ట్రములో నూటికి ౫౦ మంది శిశువులు ప్రతియేటను చచ్చుచున్నారు. కావున మేము సూచించునదేమనగా హైదరాబాదునగల బాలికల ఉన్నత పాఠశాలలయందు మంత్రసానివిద్యను రెండు పాఠము కంఠస్థమైనను దినమొకగంటయైన నేర్పింపవలెను. ఈవిషయమై హైదరాబాదు ఉస్మానియా హాస్పిటల్ నుండి మంచి మంత్రసానిని తెనుగువచ్చినదానిని వచ్చునట్లు ఆస్పత్రివారిని ప్రోత్సహము బడసి యేర్పాటుచేసిన బాగుండునని సూచించుచున్నాను.

ఇట్లు (ఒకరు)

అంధ్రహరిజన సంఘము

శ్రీయుత డాక్టరు: యస్: రామకృష్ణారెడ్డి గారు, స్వవిరచితమైన "ప్లేగుతేక బొబ్బరోగము" అను లఘుపుస్తకముయొక్క వంద ప్రతులు, పైసంఘమున కుచితము దయచేసినందులకు రెడ్డిగారికి పైసంఘముపక్షమున కృతజ్ఞత పూర్వకమైన వందనములర్పించుచున్నాను.

ఇట్లు రావి. నారాయణరెడ్డి
కార్యదర్శి,

మహాత్మా గాంధి

అన్యాయమునకు ప్రతిఫలము

అణచిబైచినందులకే దాసత్వము

పంచములకై నాశేతనగునంతవఱకు పాటుపడుచున్నాను.

నానమ్మికప్రకారము హిందూమతమునకు అస్పృశ్యతకు సంబంధములేదు. హిందూమతమును శరీరముపైనది కణితివలెనున్నది. దీనిని సర్వవిధముల పాటుబడి తీసివేయవలయును

మహాత్మగాంధిగారు, శ్రీ॥ శ్రీ॥ ౧౯౩౨ అక్టోబరు నెల ౨౭వ తేది యంగుఇండియాపత్రికలో పంచములగురించి క్రిందసూచించిన కొన్ని యమూల్యాభిప్రాయము లిచ్చియున్నారు.

స్వామివివేకానందగారు పంచములను అణచివేయబడ్డ సంఘమువారని పిలచెడివారు వారిచ్చిననామము చాల బాగుగనున్నది. మనము వారిని యణచివైచితిమి కనుకనే మనము అణచివేయబడినాము. గోఖలేగారు భారతీయులను ప్రభుత్వదాస్యులనెడివారు స్వయంకృతాపరాధమువలన ఫలితము న్యాయదేవతాప్రసాదముగ మారిపోయినది.

ఒకవిలేఖరు ఆగ్రహభావముతో మనసు కరగించునట్టి యుత్తరము వ్రాసెను. నేను అస్పృశ్యులగురించి యేమి చేయుచున్నానని యడిగెను ఆంగ్లేయులను బాధించుటకు ముందు మనము మనరక్తమువలనఁ కలిగిన చేతులను శుభ్రపఱచుకొనకూడదా? యని ప్రశ్నించెను.

ఇదిచాల ఉత్తమప్రశ్న

"సహవాసిత్వమా? అన్యమతాకర్షణమా" దాస్యశేషపు యొక్కటియైనను అణచివేయబడినవారిని వ్యాక్యములనుండి విడదీసిన నేను వాస్వేచ్ఛకైన పాటుబడక వారికి స్వేచ్ఛ నొడెయిప్పించెదను. కాని యిసకట్టవాళ్ళను, హానకరసరియను కొర్కెలేనైనను చేయుటకు హక్కులేదు, విదేశస్తులను పడేదిమట సరియని నావస్త్రకము కాని యిట్లు చేయుటకు నాకోకట్టియునులేదు. మహాత్మ సత్యసత్తిగాక్కు తుక్కునేకొసుగానో నాకక్షిగలన్నహోదాయనను ఈ భారతీయుఁనానే పాడుగొనియోయని పోటకుంటు స్వస్థమై యున్నది. కొందరాంగ్లోలాగు చేయుటకు స్వేచ్ఛయేయున్నది. న్యాయమగు శాసనాధికారమే నాపొందిన హైందవుల యమిర్యాదనాష్టలకు ప్రక్రియగ పరిపులకై ప్రత్యేకభావులను త్రవ్వించి యెన్నిసౌ మంచిసౌకర్యాలను కట్టించెదిచాను. ప్రపంచమునకు బహిరంగము విశ్వేశ్వరేనై ఏకోయతుగ. తీసివేసు నాయేమిపట్లెబ్బుట్టే నికట్టిపోయినే నేను గోచియుండగలను.

ఆంగ్లేయులకు పంచములవారి దాస్యత్వము విడిపింపబడవలసినదేన? ఎన్నటికినిలేదు! నాకర్తవ్యమును నేను పాటుపడినాను. నాపంచమోద్ధరుణకై సర్వవిధముల పాటుబడుచున్నాను.

తప్పుడుత్రోవ

పంచములకై మూడుమార్గములు కలవు వారికి యేదోపికలేక దాస్యుల ప్రభుత్వయాదరణ నక్కై యాశించవచ్చును వారికి ప్రభుత్వపోషణము లభింపగలదుకాని వారుకోరెడి కడాయినుండి నిప్పులోనే పడియెదరు. నేడువారు దాస్యులకు దాసులైయున్నారు. ప్రభుత్వసహాయ్యమును బడసిన మొదల వారిని బాధ బంధువులకైన సహాయయనుటకు పురికొలుపబడుదురు. సువర్ణప్రదర్శనులకు లోబడుటకుబదులు హారెసున్నాత్తులగుదురు. మహమ్మదీయులు ప్రయత్నముచేసిరి కాని విప్లవోజాలకై హారమీననది. పూర్వము కన్న మిగుల చెడిపోయిరి. సిక్కులనూడ నిదే మార్గ చెడిపోయిరి. భారతదేశములో సిక్కులకన్న కూడ అసంతృప్తికరమైన జాతి వేరె కనబడదు. కనుకనే ప్రభుత్వసహాయము యొకమార్గము కానేరదు.

అసాధ్యమార్గము

రెండవమార్గము హిందూమతమునువిడచి మహమ్మదీయులకో క్రైస్తవమతమును స్వీకరించుటకై ప్రపంచయభివృద్ధికై పరమతావలంబము సరియగునని నాకేలాటి యనుమానము లేకనే దీనికి సలహా చెప్పెడివాడను. కాని మతము ఆత్మకు సంబంధించినవిషయము. శారీరకకష్టము లెన్నియైనను వొకరి మతమును విడిపింపజాలవు. హిందూమతమే పంచములపై ఆ మానుషచ్ఛవహారముల జేయింపజేసిన పక్షమున నిరాకరించుట నాదేమి నాబోటివారిదేమి ప్రథమధర్మమై యున్నది. మేము మతమును పవిత్రనామముపేరిట చెడుకార్యములజేయ సహించి క్షమింపలేము. అస్పృశ్యతమతమునకు సంబంధించిలేదు. కాని యది హిందూమతముశరీరముపై నొకకణితివలె నున్నది. సర్వప్రయత్నములవలన దానిని తీసివేయవలయును. హైందవసంఘ సంస్కర్త లెందరోకలరు. వారు తమజీవితముల నిదోషముయొక్క రూపుమాపుటకై దారపోయుచున్నారు. కనుక పరమతావలంబన మస్పృశ్యులకెన్నటికిని సరియగుమార్గము కానేరదు.

సరియగుమార్గము

తుదకిక మిగిలినది స్వప్రయత్నమే వీరికి ముఖ్యాధారము మరియు పంచమేతర హిందువుల తమయాదరపూర్వకమునగాక ధర్మవిధిగజేసెడి సహాయ్యమే ముఖ్యసహాయ్యము ఎంతవఱకైతె ముఖ్యకష్టముల నివారణకాదో అంతవఱకు పంచములు హిందూమతమునకు భిన్నముగనైన గడచి హిందువుల సర్వసంబంధము విడనాడవచ్చును. ఇది మంచిసిక్షణపొందిన వ్యక్తులను కాని నాకు తెలిసినంతవఱకు పంచములలో అసహాయోద్యమద్వార జయముకలిగింపజేసె నాయకుడొకడు కానరాడు కనుక ఉత్తమమైన మార్గము పంచములు జాతీయసంచలనము పాలుగొనుట

అపూర్వమైన యాకలి

గడియారమును కత్తిని మ్రింగుట

గ్రీనిచ్ వద్ద నావికుల వైద్యశాలకు తేబడిన ఒక నావికుని యక్సరేతో పరీక్షింపగా వానికడుపులో గొలుసుతోటి గడియారమొకటియు కత్తి యొకటియు కనబడెను.

ఆసుపత్రికార్యదర్శి తానంతకుముందెన్నడు యిటువంటి కేసును చూడలేదని చెప్పెను.

"వారము క్రిందట సముద్రముపై ప్రయాణముచేయుచున్నప్పుడు నిరుత్సాహమువల్ల ఏమియుతోచక అవస్తువులను మింగితి" అని నావికుడు చెప్పుచున్నాడు అందువల్ల వానికేమియు బాధకల్గుటలేదు.

అయినను వానిని చూచిన స్పెషలిస్టు డాక్టరు ఆవస్తువులను వెలికి తీయునట్లు యొప్పటికైనను ఆపరేషను చేయనున్నారు.

'డాక్టర్ మూర్తి'స్

ఆరోగ్యము కొరకు "జీవసుధ" అనుభవమే కారణము మోసముకాదు!

శుక్లనష్టము ప్రమేహము (గనేరియా) బహుమూత్రము క్షయ మలేరియ మొదలగు మేహకారకములచేగాని రక్తము సల్పబడి రక్తదోష్టత. ధాతుపుష్టి తగ్గినను దేహమనోబలములు నిరసించినను నాంపత్య సుఖానురాగ శక్తి లేకపోయినను, అట్టివారికి అత్యద్భుతమగు బలమునొసగు ఔషధము "డాక్టర్ మూర్తి, స్ జీవసుధయే" దీని నసేకులు పరిశోధించియున్నారు. జీవితాశ విరాశచేసియుండు స్త్రీ బాల వయోవృద్ధులు మా జీవసుధను సేవించి జీవకష్టలను హరించుయున్నారు. వెల ౧ పౌను రు ౪౦౦

ప్రసాదిక

(స్త్రీల పాలిటి కల్పతరువు)

బుతుశూలలు, బుతుబద్ధము, ఎరుపు, కుసుమవ్యాధులు మానును రక్తము శుద్ధిచేసి గర్భాశయమును చక్కపర్చి గర్భధారణ యోగ్యమగును. అనేకులువాడి సౌఖ్యమును పొందిరి.

వెల పౌను రు ౪౦౦ ౦౪ పౌను రు ౨౪౦

మహాభృంగామలక తైలము

మెదడును చల్లపరచి శిరోవాతములను పోగొట్టును.

సీసా రు ౧౦౦ మహాదీఘల రసాయనం:— సర్వమైత్యనివారిణి. వెల సీసారు ౧౦౦ అర్శమొలారిష్టం:— అన్నివిధములైన అర్శమొలలు గ్యారంటిగా హరించును వెల ౦౪ పౌను రు ౨౦౦

గనేరియా స్త్రీల కుసుమ బహుమూత్ర అశ్మరి క్షయ అరికమొల శుక్లనష్టము శూలగలవారికి గ్యారంటి ఔషధము లివ్వబడును. ఒకసారి వాడిన తెలియును.

డాక్టరు కృష్ణమూర్తి, శ్రీకృష్ణకుటీరము (హనుమకొండ)

సోల్ యెజంట్సు భవాని కంపెని నల్లగొండ (నిజాం)

సమస్తమయిన సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు ఔషధములు సామానులకు మాకు వ్రాసిన పంపగలము. మా పూర్తి కేటలాగు కోరినవారికి ఉచితము గా పంపబడును.

ప్లేగు రిపోర్టు

(మెహర్ ౧౩౪౧)

మెహరు నెలలో హైదరాబాదు సిటీలో ప్లేగు తగులలేదు. ఇతరచోట్లనుండి ఐసోలేషన్ ఆసుపత్రికి ౧౨ ప్లేగు తగిలినవారు చేర్చబడిరి. వారిలో ౮ మంది చనిపోయిరి.

గత ౫ సంవత్సరములయందున్నూ మెహరు నెలయందు క్రిందివిధమున ప్లేగు కేసులు వుండెను.

మెహరు	ప్లేగుతగిలినవారు	చావులు
౧౩౩౭ ఫ.	—	—
౧౩౩౮ ఫ.	౯	౬
౧౩౩౯ ఫ.	౧౨	౮
౧౩౪౦ ఫ.	—	—
౧౩౪౧ ఫ.	౧౨	౮

(యితర చోట్లనుండి)

అక్బరుజా బజారులో ఒక ప్లేగుతగిలిన యెలుక కనిపించినది. వెంటనే వ్యాధి వ్యాపించకుండునట్లు తగినప్రయత్నములు గావింపబడెను. పోయిన ౩ వారములనుండి ప్లేగుతగిలి యెలుకలేమియు కనుపించలేదు. సేనలుండుచోటను సరిహద్దులందుండు పల్లెలలోను ఎలుకలు పట్టలేదు. లాబొరేటరీలో పరీక్షించిన ౨౬౫ యెలుకలలో ౮ మాత్రము ప్లేగుతగిలినట్లు కానవచ్చెను.

గివేసన మాసములో ౧౬ ౯ ౧౬ బోనులలో ౫౭౯ ౫౭ ఎలుకలను, ఎలుకపిల్లలను, పట్టుకొనబడెను. ౨౫౫౨ యిండ్లు పొగవేయబడెను. ౬౨౨ ౨ ఎలుకల బొక్కలు పూడ్చివేయబడెను. ఈ నెలయందు వేసిన ప్లేగుటీకాల మొత్తము ౭౧౫౬౦ మూడు హెల్తుక్యాంపులు తెరువబడెను. అచ్చట ౬౧౪ మందిచేరిరి. రెండు యుక్తిగేదీప సహాయపు ఉపన్యాసము లీయబడెను.

౪౭ సరిహద్దుపల్లెలలో ౭౧౪౨ ఎలుకలు పట్టబడెను. ౫౭ యిండ్లు అంటునుండి శుద్ధిచేయబడెను. ౬౨౪ యిండ్లు పొగవేయబడెను. ౧౭౫౭ ఎలుకబొక్కలు పూడ్చబడెను.

సదరు నెలలో ౬ జిల్లాలలో ప్లేగు వ్యాపించెను. ౩౯౪ మందికి తగిలినది. ౨౯౫ మంది చచ్చిరి. ౨౭౯ ౨ మందికి టీకాలు వేయబడెను. ప్లేగు తగిలిన పల్లెలు ఖాళీ చేయబడినవి.

నరసింహరి జ్యోతిష్యము

పరీక్షార్థము ఉచితము

నీ గ్రహ ... తెలుసుకొనుటకు ఉత్తరము వ్రాయువేళను దయచేసి ... భూతభవిష్యద్వర్తమాన ఫలమును ఉచితముగా ... ఫలములు సూచించెదము తపాలు మొదలగుఖర్చుల ... తో ముద్రణాలచీట్లు పంపగను. నేను ... ఫలము తృప్తిగనపడినయెడల వివరముగా ... లకు రు ౧ రెండుసంవత్సరముల ... నాయుట ... పూర్తిగా అయి ఫలమున ... ఇచ్చి నిర్ధారించువారు ఒకరూపాయి మాత్రము చెల్లించవలెను

... 510 A ...
... హెడ్ పోస్టాఫీసు ...
హైదరాబాదు (దక్కన్)

REG No. 5

RegNo.M.2185

STAMP

Printed and published by G. Rama krishna Reddy at the Golkonda power Press, Hyderabad [illegible] Edited by K Balakrishna Reddy